

Kosmopolitisme zomereditie-5

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2017

Kosmopolitisme en een gedeelde toekomst

De erkenning dat gedrag waarvan wij walgen niet in eerste instantie gebaseerd is op feiten maakt het mogelijk om ruimte te geven aan onze eigen en andermans irrationele oordelen over goed en kwaad, juist en onjuist. Verwijzen naar de feiten is overstappen naar een ander domein. Dat domein van feiten lijkt zekerheid en objectiviteit te bieden, maar werkt ook in de hand dat de dominante denkbeelden en historisch gegroeide opvattingen als feiten worden gepresenteerd.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Kosmopolitisme en eer

Een kosmopolitische attitude houdt rekening met de gebruiken en overtuigingen waaraan de levens van anderen hun waarde ontleent zegt Appiah. Maar dat betekent ook dat we inzicht moeten hebben in de wijze waarop de eercodes in onze en andermans levens werken. Als veel geld hebben eer oplevert, kan de moraliteit om eerlijk te handelen in het geding komen. Te eerlijk is zijn wordt dan naïef en kost iemand eer!

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Veranderingen en verlies van eer

Ontslag op de dag van je huwelijk,
Een loopbaan van 40 jaar bij dezelfde werkgever,
Het uithuisplaatsen van je ongehuwde zwangere dochter,
Het je zoon of dochter een homogenezingscursus laten ondergaan,
Roken in de auto, met je kinderen zonder gordel op de achterbank

En wat vinden we nu eervol waarvan komende generaties zullen zeggen; "dat ze zich niet schaamden...."

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Universele waarden en hun toepassing

Universele ethiek (gouden regel, rechten van de mens) bestaat uit een abstracte, dunne moraal. De toepassing moet gevonden worden in een dikke moraal.

Essentieel betwistbaar term van Gallie (K. Blz. 79)

Maar daarom moeten we er juist over in gesprek blijven!

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Waarden wegen

Botsende waarden moeten gewogen worden. Maar hoe?

Kantiaans, dat vraagt verbeeldingskracht en oordeelsvermogen. (Zwarte Afrikaanse bloeddonor en een ontvangende racist. Wat zou hij willen dat jij doet? (K.81))

De uitleg is altijd door een narratief gekleurd (Confucius over Romeo en Julia (K. 83))

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Gesprek over waarden

3 problemen;

1. We hebben niet een zelfde waardenvocabulaire (wat is familie, wie vallen daaronder)
2. We interpreteren het vocabulaire verschillend (wat is beleefd)
1. We kennen dezelfde waarden een verschillend gewicht toe (Wat zou moeten winnen? Kiezen voor familie in China en voor autonomie in Europa)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Transcultureel gesprek over waarden

1. We kunnen het eens worden over wat we moeten doen, zonder het eens te zijn over het waarom.
2. We moeten de rol van redelijke argumenten niet overdrijven bij het wel of niet bereiken van overeenstemming.
3. We moeten inzien dat de meeste conflicten niet ontstaan uit tegengestelde waarden, maar om belangen.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Interculturele samenwerking

Vanaf dat de mens grote reizen maakt is er interculturele samenwerking.

Joden, christenen en islamieten hebben gedurende de geschiedenis veelvuldig samengewerkt met behoud van hun verschillende waardenstelsels.

Binnen één cultuur, bijvoorbeeld Amerika, zijn grote waardenverschillen die bestaan onder een gedeelde waarde van in dit voorbeeld de Amerikaanse grondwet.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

We doen wat we doen omdat we het doen

We handelen naar gewoonte en die gewoonte verandert werkende weg.

We denken er pas over na als we worden bevroegd of uitgedaagd. (K. 91 de besnijdenis van Appiahs vader)

Het verandert niet door argumenten of feiten, maar veel vaker doordat het gedrag wat tot nu toe normaal was plots beschamend, achtergebleven of dom wordt gevonden.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Veranderingen en benoemen

Exposure brengt ook bij mensen die niet op zoek zijn naar verandering veranderingen teweeg.

Maar wat Appiah niet benoemt; openlijke aandacht kan positief en negatief uitwerken.

(voorbeeld de vrachtwagenbestuurders in Pakistan)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Benoemen en verandering

De meeste opstand tegen kolonialisme ontstaat vanuit groepen die profiteerden van opleidingen in het koloniserende land en die taal leverde hen de ijkpunten aan van de strijd; vrijheid, gelijkheid, democratie.

Hier ontstaat intercultureel geen waardenconflict, maar een belangenconflict!

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Benoemen en conflicten

Waardenconflicten delen vaak eenzelfde waardenhorizon.

Debat in Amerika over homohuwelijk gaat over mensen die dezelfde waarden delen over privacy, huwelijk, gezinsleven enz. én juist daarom is het een heikel debat

Veranderingen van standpunt vinden vaak ongemerkt plaats. (de wolk) Bijna niemand begint dan ook met redelijke argumenten. Er is eerst de praktijk en de vage opvatting en dan volgen de redelijke argumenten die daarbij horen.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5

Eer

Als voorbeeld inbinden van de voetjes van meisjes in China. In 1898 begint de verandering;

Eer was: zo klein mogelijke voetjes, onnut en delicaat. (1000 jaar)

Eer werd: sterke en vitale vrouwen die voor sterke nakomelingen zorgen. (na 1898)

Eer was: je trouwde met een goede vrouw uit een hoge klasse en die had dus gebonden voeten.

Eer wordt: je trouwt een gezonde vrouw die deel kan hebben aan het arbeidsproces en die heeft geen gebonden voeten.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-5